

Paper 1 Kılavuzu

Metni okumaktan yazıya varan yol: soru, tez, plan, alıntı, analiz ve son kontrol.

Öğrenci Dostu Yaklaşım

Bu sunumu bitirdiğinde amaç şu: Paper 1’de boş sayfaya bakıp kalmamak; elinde bir rota, dil ve yazı modeli olması.

P1

**OKU
PARÇALARA AYIR
KANITLA
YAZ**

Sınav anında ne yapıyorsun?

Paper 1 aslında “iyi yazı”dan önce iyi kararlar sınavıdır. Sırayı kaybedersen yazı dağılır; sırayı korursan metin seninle konuşmaya başlar.

Altın kural

Her adım bir sonrakine kanıt taşır. Soruyu doğru parçalamadan tez; tez olmadan gelişme; gelişme olmadan güçlü sonuç çıkmaz.

Sınav psikolojisi

Amaç mükemmel cümleyle başlamak değil; önce neyi kanıtlayacağını bilmektir. Yazı, planın peşinden gelir.

Araştırma sorusunu önce parçala

Soruyu tek parça okumak panik yaratır. Üç parçaya ayır: eylem, odak, inceleme nesnesi.

1. Eylem fiili

Soru senden ne istiyor? “Nasıl kurulmuştur?”, “hangi yollarla ifade edilmiştir?”, “nasıl yansıtılmıştır?”

2. Ana odak

Asıl kavram ne? Yalnızlık, öz kimlik, modernleşme, doğa imgesi, yabancılaşma...

3. İnceleme nesnesi

Neye bakacaksın? Dil, üslup, biçim, anlatıcı, bakış açısı, yapı, imgeler...

“

Şiirdeki biçimsel unsurlar ile duygusal yoğunluk arasında nasıl bir bağlantı kurulmuştur?

Eylem: bağlantı kurmak

Odak: duygusal yoğunluk

Nesne: biçimsel unsurlar

Bu soruda:

Kendi kendine sor: “Bu yazıda hangi ilişkiyi kanıtlayacağım?”

Tez motoru: Ne + Nasıl + Neden

Tez, yazının direksiyonudur. Tek cümlede metnin ne yaptığını, bunu nasıl yaptığını ve okurda / temada ne sonuç ürettiğini söyle.

NE?

Tema, duygu veya temel fikir:
yalnızlık, baskı, çözülme, arayış,
çatışma...

NASIL?

Teknik kümesi: tekrar, ritim,
anlatıcı uzaklığı, sözcük alanı,
karşıtlık...

NEDEN?

Etkisi / anlamı: okuru sıkıştırır,
duyguyu deneyimletir, çelişkiyi
görünür kılar...

Tez kalıbı

Metin, [tema]yı [teknik kümeleri] aracılığıyla görünür kılarak okuru [etki / iddia] ile yüzleştirir.

“

Şair, biçimsel tekrarları ve ses benzerliklerini içsel sarsıntıyı ritmik bir döngüye dönüştürmek için kullanır.

Giriş: 6–8 cümlede yol haritası

Girişin görevi metni baştan anlatmak değil; okura “ben bu metne hangi mercekten bakacağım?” demektir.

1

Mikro bağlam

Tür + bakış açısı + pasajın konumu.

Pasaj, ... türünde; ... bakış açısıyla aktarılır.

2

Konu + tema

Sadece pasajın ne anlattığını söyle.

Bu bölüm, ... temasını ... üzerinden kurar.

3

Tutum + teknik

Teknikleri listeleme; kümeler hâlinde konumla.

Yazar; tekrar, karşıtlık ve ton aracılığıyla ... üretir.

4

Keskin tez

Ne-nasıl-neden üçlüsünü tek cümlede bağla.

Metin, ...yı ... aracılığıyla görünür kılar.

Giriş dengesi: %30 özet • %70 çözümleme yönü

Gelişme: İddia → Alıntı → Analiz → Bağla

Her paragraf tek bir kavramsal eksen taşıyın. Paragrafın başında neyi kanıtlayacağını söyle; sonunda teze geri dön.

5 adımlık analiz döngüsü

Alıntı avcılığı: kısa, keskin, kanıtlayıcı

Alıntının görevi sayfayı doldurmak değil; iddianı metnin içinden kanıtlamaktır.

Doğru alıntı testi

Bu ifade hangi tekniği gösteriyor?

Hangi duyguyu veya fikri yoğunlaştırıyor?

Bu alıntı olmasa iddiam zayıflar mı?

Cevap “evet”se, doğru kanıtla yaklaştın.

Olmasın

Uzun alıntı, paragrafı ele geçirir.
“Alıntı + alıntı + alıntı” analiz değil, metin taşıma işidir.

Olsun

5–7 sözcüklük parçalar seç;
cümlelerin içine göm ve hemen teknik-etki-anlam üçlüsüne geç.

“

Kısa cümleler nefes aralığını kısaltır; tekrar, takıntı duygusunu biçimsel düzlemde görünür kılar.

Unutma: alıntı kanıttır; analiz ise o kanıtı konuşturmadır.

Üç güçlü gelişme rotası

Her Paper 1 aynı değildir; ama çoğu metin bu üç rotadan en az ikisiyle açılır.

1. Yapı + Anlatıcı + Ton

Tempo kırılmaları, anlatıcı uzaklığı, noktalama ve ritim okurda belirsizlik / baskı üretir.

2. Diksiyon + İmge

Sözcük alanları ve imgeler soyut duyguyu somutlar: soğuk, kapalı, metalik, dar...

3. Karşıtlık + Motif + Söz Dizimi

Tekrarlar, zamir kaymaları, karşıtlık zincirleri ve cümle yapısı düşünsel salınımı gösterir.

Metin türüne göre vitesi değişir:

Şiir

ölçü / uyak / ritim, enjambman, aliterasyon, asonans

Anlatı

odaklanma, serbest dolaylı anlatım, zaman kurgusu

Drama

sahne yönergeleri, susmalar, blokaj, nesne sembolizmi

Paragraf sinyali

İddia → Kanıt → Çözümleme → Teze geri bağ. Bu dört sinyal görünür değilse paragraf eksiktir.

Sonuç: aynı kanıt, daha yüksek yorum

Sonuç yeni alıntı yeri değildir. Topladığın kanıtları bir üst seviyeye taşıma yeridir.

1

Sentezle

İki gelişme paragrafının neyi kanıtladığını tek cümlede birleştir.

2

Yeniden değerlendir

Aynı bulgulara yeni çerçeve ver: biçim taşıyıcı mı, anlam kurucu mu?

3

Tezi yükselt

Tematik / estetik ilkeyi göster: metin duyguyu sadece anlatmaz, deneyimler.

4

Yankıyla kapat

Girişteki ana kavramı küçük bir dönüşle hatırlat.

“

Sonuçta metin, duyguyu anlatmakla yetinmez; biçimsel döngü aracılığıyla o duyguyu okura deneyimler.

Cümle mühendisliği: analiz dili

Paper 1’de dilin de kanıt kadar önemli. “Güzel anlatmış” yerine metnin nasıl çalıştığını gösteren fiiller kullan.

sorunsallaştırır

Metin, X’i Y aracılığıyla sorunsallaştırır.

taklit eder

Enjambman, düşüncenin taşmasını biçimsel düzlemde taklit eder.

ekseni kurar

Sözcük alanları arasında gerilimli bir eksen kurar.

askıda bırakır

Karşıtlık zinciri ikilemi çözmez; askıda bırakır.

genelleştirir

Anlatıcı uzaklığı deneyimi özelleştirirken yorumu genelleştirir.

görünür kılar

Ritim, karakterin içsel sıkışmasını görünür kılar.

Yasaklı kolaycılık: “yazar demek istemiştir” → Güçlü seçenek: “metin kurar / gösterir / imler / teşhir eder”

Son 90 saniye: yazını kurtaran kontrol

Süre bitmeden büyük düzenleme yapma. Sadece yazının omurgasını kontrol et.

Giriş

Tür, bakış açısı, ton kısa ve net mi?

Tez

Ne-nasıl-neden tek cümlede var mı?

Paragraf

Her paragraf tek eksenli mi?

Alıntı

Kısa ve cümlenin içine gömülü mü?

Analiz

Teknik → etki → anlam zinciri kurulmuş mu?

Sonuç

Yeni alıntı yok; içgörü var mı?

Son cümleyi oku: Teze geri dönmüyorsa sonuç değil, kopuk paragraftır.

Paper 1 cep pusulası

Sınavda kafan karışırsa buraya dön: soru → tez → paragraf → sonuç. Hepsi bu omurgaya bağlanır.

1. Soruyu parçala

Eylem fiili ne? Odak kavram ne?
İnceleme nesnesi ne?

2. Tezi kur

Metin, [tema]yı [teknik] aracılığıyla
[etki] hâline getirir.

3. Paragrafı yürüt

İddia → kısa alıntı → 3–5 cümle
analiz → teze bağ.

Boş sayfa düşman değil; sadece senden ilk adımı bekliyor.

İlk adım: soruyu üç parçaya ayır. Gerisi zincir gibi gelir.

Hazır olduğunda yazının ölçütü şu: her cümle araştırma sorusuna çalışıyor mu?